

EVIDENTIRANJE GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE NA NIZOZEMSKEM IN VELIKI BRITANIJ

Nikolaj Šarlah

V času od 14. do 16. aprila ter od 6. do 8. maja 2008 je bil na študijskem obisku na Nizozemskem in v Veliki Britaniji del Oddelka za gospodarsko javno infrastrukturo (GJI) Geodetske uprave Republike Slovenije. Namen obiska je bil raziskati delovanje in izmenjati dobro prakso na področju evidentiranja gospodarske infrastrukture, stvarnih pravic na infrastrukturi ter vzpostavitve sistema za zaščito gospodarske javne infrastrukture. Cilj obiska je bil predvsem poglobiti sodelovanje s podobnimi oddelki ter skupinami znotraj posameznih državnih ustanov v omenjenih državah. Nizozemska je vzpostavila sistem za zaščito infrastrukture »KLIC« na iniciativo lastnikov podzemne gospodarske infrastrukture že leta 1989. Na tem mestu velja omeniti, da je vsa gospodarska infrastruktura na Nizozemskem pod zemljo, z izjemo visokonapetostnih daljnovodov. Prav tako so se leta 2005 lotili evidentiranja stvarnopравnih pravic na gospodarski infrastrukturi. Anglija se v tem trenutku znotraj posameznih skupin in organizacij ukvarja z evidentiranjem infrastrukture, izmenjevalnimi formati, natančnostjo in metodologijo, s katero naj bi bili zajeti posamezni infrastrukturni objekti.

Sistem za zaščito infrastrukture na Nizozemskem

Nizozemski KLIC (Cable and Pipeline Information Centre) je v začetni fazi deloval v štirih največjih regijah, njegov zagon in delovanje je omogočila država. KLIC zagotavlja oziroma zapolnjuje vrzel med lastniki infrastrukture in izvajalci posegov v prostor. KLIC ima trenutno sedež v Maarssenu in je v privatni lasti, financiran od večjih lastnikov gospodarske infrastrukture. Z njim sodeluje več kot 1000 lastnikov podzemne infrastrukture, Ministrstvo za obrambo, lokalne skupnosti, Gasunie (podjetje za načrtovanje in vzdrževanje vseh plinovodov) ter NAM (Nederlandse Aardolie Maatschappij), največji proizvajalec plina in nafte. V letu 2004 so se začele v nizozemskem parlamentu priprave na vzpostavitev zakonodaje, ki so jih vzpodbudile nesreča leta 2004 v Belgiji, kjer je 30. junija eksplozija plinovoda v bližini Bruslja povzročila izgubo 15 življenj in več kot 165 močno poškodovanih, ter 30. novembra istega leta v južnem italijanskem mestecu Foggia 8 smrtnih žrtev. Pet let pred tem je v istem mestu eksplozija plina povzročila smrt 67 ljudi.

Marca 2006 je bil poslan na prvo obravnavo zakon o »izmenjavi informacij o podzemni infrastrukturi na ravni države«. Junija 2007 je parlament sprejel zakon, ki ga je februarja 2008 potrdil še senat.

Implementacija omenjenega zakona o izmenjavi podatkov gospodarske infrastrukture na ravni države se obeta v maju in juniju letošnjega leta. Zakon določa organizacijski, postopkovni in podatkovni model delovanja sistema za zaščito infrastrukture. Z zakonom bo KLIC postopoma prešel pod okrilje Katastra (Nizozemske geodetske uprave). Finančno bo še naprej odvisen od lastnikov infrastrukture.

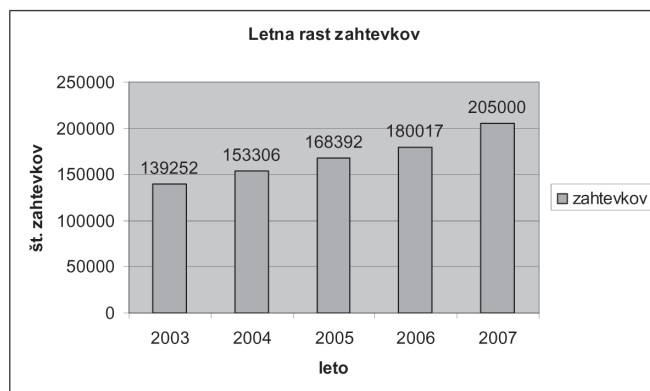
Slika 1: Klicni center KLIC (vir: Študijski obisk: Mlinar, Narobe, Šarlah).

Postopkovni model:

- Vsak lastnik infrastrukture mora KLIC-u posredovati območja (digitalne poligone), kjer se nahaja njihova infrastruktura.
- Izvajalec posega v prostor mora pred posegom sporočiti KLIC-u območje posega (geolokacijo, ki je lahko podana v okviru hišnih števil).
- KLIC obvesti o posegu v prostor vse lastnike infrastrukture, ki imajo infrastrukturo na območju bodočega posega v prostor.
- Lastniki infrastrukture posredujejo na KLIC karto (rastrski format) z geoprostorsko informacijo infrastrukture na zelenem območju.
- KLIC posreduje združeno rastrsko karto (seštevek vseh rastrskih kart posameznih lastnikov infrastrukture) tistemu, ki bo posegal v prostor.
- Izvajalec del je dolžan posedovati pridobljene informacije (rastrsko karto združene infrastrukture) v času gradbenih del. Kontrolo izvajajo pristojne inšpekcijske službe.

V letu 2007 je bilo evidentiranih 207 000 zahtev po informacijah o podzemni gospodarski infrastrukturi. Vsakoletna rast zahtev od leta 2003 (139 252 zahtevkov) znaša 15 %. KLIC je

posredoval skoraj 1 400 000 zahtev lastnikom podzemne gospodarske infrastrukture. Trenutno je na KLIC-u 40 zaposlenih, njihov letni proračun znaša 3 milijone evrov.

Preglednica 1: Letna rast zahtevkov.

Evidentiranje stvarnopravnih pravic na infrastrukturi na Nizozemskem

Nizozemska je v svoj stvarnopravni zakonik zapisala, da je omrežje (lahko tudi objekt GJI), kot najmanjša enota, nepremičnina, na katero se lahko veže stvarne pravice. Veliko telekomunikacijskih družb je lastništvo na infrastrukturi že vpisalo v zemljiško knjigo. Če želi potencialni lastnik infrastrukture vpisati lastništvo v zemljiško knjigo, mora notarju predložiti listine, ki dokazujejo lastništvo, in karto z izrisanim infrastrukturnim omrežjem v formatu PDF (portable document format). Kadaster po posredovanju notarske listine podeli omrežju identifikacijsko številko. Podatki o lastništvu infrastrukture in vpis stvarnopravnih pravic niso vezani na zemljiški kataster. Razmerje med lastnikom infrastrukture in lastnikom zemljišča ni predmet ugotavljanja Kadastra, ampak pogodbeni odnos med obema lastnikoma. Za določitev lastništva v zemljiški knjigi so predvsem zainteresirani lastniki infrastrukture. Jasno določeno lastništvo jim omogoča:

- pravno varnost, saj so vpisani v uradni evidenci,
- dober konstitutivni in publicitetni učinek,
- prodajo omrežja,
- vpis hipoteke na omrežje in večjo možnost za najem kredita.

Zaradi povečane pravne varnosti, predvsem pa zaradi možnosti za najem kredita se povečujejo investicije lastnikov infrastrukture v omrežje, to pa povečuje gospodarsko rast.

Aktivnosti na področju evidentiranja infrastrukture v Veliki Britaniji

Ker je v Angliji letno okoli 4 milijone cestnih del, je želja po poznavanju in legi podzemne infrastrukture, ki je vsa v privatni lasti, velika. Zaradi nepoznavanja in pomanjkanja podatkov prihaja do poškodb gospodarske infrastrukture in do neposrednih ter posrednih stroškov (ocena skupine NUAG: okrog 5,5 milijarde funtov letno). Skupina NUAG (National Underground Assets

Group) je bila ustanovljena leta 2005 in je sestavljena iz predstavnikov naslednjih organizacij: Ministrstvo za transport (DfT), Nacionalno združenje podjetij podzemne gospodarske infrastrukture (NJUG), Odbor za cestno in gospodarsko infrastrukturo (HAUC), Inštitut za gradbeništvo (ICE), Združenje geodetskih izvajalcev (ICES), Inštitut za vode (UKWIR), Združenje lastnikov plinovodov (PIG), Združenje za geografske informacije (AGI), Zveza geodetov Velike Britanije (CSS).

NJUG je skupina, ki deluje v okviru HAUC in podpira tako imenovani kodeks dobre prakse (Code of Practice for recording of underground assets in streets), ki ga je izdal oddelek za transport in skuša zagotoviti evidentiranje vse podzemne infrastrukture v predpisanem formatu na območju celotne države (Anglije, Škotske, Walesa in Severne Irske). NJUG se predvsem osredotoča na promoviranje dobre prakse pri cestnih delih ter varno in kvalitetno delo pri izkopih na cestah. Vsa glavna podzemna infrastruktura (vodovod, kanalizacija, plinovod, električni vodi, telekomunikacijski vodi) v večini leži pod cestami in ulicami. S popolnim in natančnim evidentiranjem infrastrukture bi tako preprečili ogromno škode in poškodb na infrastrukturi, ki nastane pri cestnih delih.

Namen zgoraj omenjenih organizacij je poenotiti, definirati, standardizirati procese, protokole ter formate za izmenjavo podatkov med lastniki infrastrukture in uporabniki podatkov. Ti podatki bi morali biti dostopni in posredovani izvajalcu kakršnih koli posegov v prostor na njegovo zahtevo.

Zaključek

Zbirni kataster GJI je dobra osnova za vzpostavitev sistema zaščite infrastrukture in evidentiranje stvarnih pravic na GJI. Geodetska uprava RS je z vzpostavitvijo sistema evidentiranja GJI na ravni države rešila veliko težav, s katerimi se na Nizozemskem in v Veliki Britaniji trenutno ukvarjajo. Sistem zaščite infrastrukture in model izmenjave podatkov med tistimi, ki posegajo v prostor, in lastniki infrastrukture bi bil najbrž drugačen od nizozemskega. Slovenija ima centralno evidenco, v kateri se vodijo podatki o infrastrukturi, zato (dolgoročno) ne potrebujemo dodatnih informacij o območjih infrastrukture in rastrskih kart posamezne infrastrukture. Vsa izmenjava podatkov bi lahko bila zaradi tega poteka zgolj med tistimi, ki posegajo v prostor, in geodetsko upravo, ki vodi zbirni kataster GJI (seveda ob predpostavki, da je zbirni kataster popoln in natančen, za kar pa so odgovorni lastniki GJI).

V Sloveniji bi bilo smiselno ustanoviti podobno skupino, kot je NUAG, ki bi pomagala pri izboljšavah v delovanju sistema evidentiranja GJI. Na podlagi skupnih interesov lastnikov infrastrukture in izvajalcev del bi lahko izdelali tudi kodeks dobre prakse, ki bi deloval kot navodilo za evidentiranje GJI, vzdrževanja katastra GJI ter za varno delo pri izkopih in ostalih posegih v prostor. Za nove objekte GJI bi bilo dobro tudi predpisati natančnost zajemanja in evidentiranja podatkov.

Nikolaj Šarlah univ. dipl. inž. geod.

Geodetska uprava RS - Območna geodetska uprava Celje, Ul. XIV. Divizije 12, SI-3000 Celje

E-pošta: niko.sarlah@gov.si